

Sygn. akt III AUa 1231/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSA Jolanta Hawryszko
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2015 r. w Szczecinie

sprawy R. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 października 2013 r. sygn. akt VII U 2181/11

zmienia zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. O. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 lipca 2011r. do 30 czerwca 2015r.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 1231/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6.10.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił R. O. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (na dalszy okres, z ogólnego stanu zdrowia), ponieważ Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 30.09.2011r. stwierdziła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego ubezpieczony podniósł, że po wypadku, który przeszedł w 1999 roku cały czas leczy się neurologicznie i psychiatrycznie, ma uszkodzony kręgosłup, padaczkę pourazową. Dalej odwołujący wskazał, że pracuje w Zakładzie Pracy (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz podtrzymał argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Jednocześnie wskazał, że ubezpieczony w okresie do 30.06.2011r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18.10.2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 01.07.2011 roku na stałe.

Sąd I Instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. R. O. urodził się (...), z wykształcenia jest stolarzem i w tym zawodzie pracował w okresach od 11 sierpnia 1983 roku do 30 kwietnia 1985 roku, od 1 maja 1985 roku do 31 lipca 1986 roku, od 9 września 1986 roku do 31 stycznia 1987 roku, od 4 maja 1992 roku do 16 czerwca 1992 roku, od 12 października 1994 roku do 31 października 1994 roku, od 22 listopada 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku, od 7 lutego 1996 roku do 20 lutego 1996 roku. Drugim zawodem wykonywanym przez ubezpieczonego w trakcie aktywności zawodowej był zawód masarza, w którym pracował w okresach: od 3 lutego 1987 roku do 4 października 1991 roku, od 9 listopada 1992 roku do 15 marca 1993 roku, od 9 kwietnia 1996 roku do 4 czerwca 1996 roku, od 26 sierpnia 1999 roku do 25 września 1999 roku. We wrześniu 1999 roku ubezpieczony uległ wypadkowi komunikacyjnemu w następstwie którego doznał urazu czaszki ze stłuczeniem mózgu, krwiakiem przymózgowym, urazu prawej nogi.

Decyzją z dnia 22 lutego 2000 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a następnymi decyzjami prawo do świadczenia rentowego przyznawał na dalsze okresy, aż do 30 czerwca 2011 roku. W dniu 27 maja 2011 roku ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd ustalił nadto, że od 12 lutego 2009 roku R. O. zatrudniony jest w zakładzie pracy (...) w T., gdzie pracował jako konwojent – ładowacz, a obecnie pracuje na stanowisku sortowacza butelek.

Sąd Okręgowy ustalił, że u ubezpieczonego rozpoznaje się:

- przebyty uraz czaszkowo-mózgowy w 1999 roku,
- padaczkę pourazową z rzadkimi napadami – monitorowaną w Poradni Neurologicznej,
- otyłość olbrzymią (BMI= 41,1kg/m.kw.),
- nadciśnienie tętnicze II stopnia wg WHO, kontrolowane farmakologicznie,
- mieszane zaburzenia osobowości, uzależnienie od benzodiazepin i narkotycznych leków przeciwbólowych (Tramadol).

Stan zdrowia R. O. powoduje po dniu 30 czerwca 2011 roku częściową i stałą niezdolność do pracy w dotychczas wykonywanych zawodach: stolarza, masarza- rzeźnika i konwojenta. Ubezpieczony jest niezdolny do pracy na wysokości, przy maszynach szybkoobrotowych i pod napięciem oraz do prowadzenia pojazdów mechanicznych.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie i wskazał na przepisy art. 57 ust. 1, 2, art. 58. ust. 1 pkt 5, art. 12 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity opubl. w Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440, ze zm.) - zwaną dalej ustawą emerytalną - jednocześnie przytaczając ich treść. Sąd pierwszej instancji podniósł, że ubezpieczony w czasie swojej aktywności zawodowej zajmował się pracami w charakterze: stolarza, masarza-rzeźnika i konwojenta-ładowacza i w tym zakresie niezbędne było zatem ustalenie, czy ubezpieczony jest w dalszym ciągu niezdolny do pracy, czy też jego niezdolność do pracy ustała. W tym celu zasięgnął opinii biegłych sądowych lekarzy o specjalnościach z zakresu ortopedii, neurologii, kardiologii, psychiatrii i medycyny pracy oraz biegłego z zakresu psychologii, którzy w pierwszej opinii z 18.10.2012 roku podali, że nie ma

podstaw do uznania R. O. po dniu 30 czerwca 2011 roku za długotrwale częściowo lub całkowicie niezdolnego do pracy. Sąd Okręgowy zobowiązał jednak biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy do wydania opinii uzupełniającej i wskazania, jakie prace fizyczne ubezpieczony może wykonywać, w tym które z dotychczas wykonywanych, oraz, czy może pracować na ogólnym rynku pracy, czy tylko w zakładzie pracy chronionej. Biegła sądowa z zakresu medycyny pracy wyjaśniła, że względu na rozpoznaną padaczkę pourazową ubezpieczony jest częściowo, na stałe niezdolny do pracy jako konwojent-ładowacz, stolarz, masarż-rzeźnik. Może natomiast podjąć proste prace fizyczne, jako pracownik magazynu, portier, szatniarz, sprzątanie terenu. Oceniając wydane w sprawie opinie biegłych, Sąd uznał pierwszą opinię biegłych z 18 października 2012 roku za w pełni miarodajną odnośnie rozpoznanych u ubezpieczonego schorzeń, natomiast podstawą wydanego w sprawie orzeczenia były opinie uzupełniające wydane przez biegłą z zakresu medycyny pracy. Sąd miał przy tym na uwadze, że jakkolwiek ocena częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, wymaga z reguły wiadomości specjalnych (opinie biegłego z zakresu medycyny pracy), to jednak ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy rentowej).

Mając powyższe na względzie, Sąd zwrócił więc uwagę, że biegła z zakresu medycyny pracy w opiniach uzupełniających (odmiennie niż w opinii z 18 października 2012 roku i odmiennie niż pozostali biegli) stwierdziła, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenie – padaczka pourazowa - powoduje jego częściową i trwałą niezdolność do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanych zawodach: konwojenta-ładowacza, stolarza, masarż-rzeźnika. Biegła orzekła również, że badany może wykonywać proste prace fizyczne: szatniarz, portier, pracownik magazynu. Mając powyższe na uwadze sąd I Instancji uznał, że ubezpieczony nie zachował nawet nieznaczej zdolności do wykonywania pracy zgodnej ze zdobytymi w trakcie swojej aktywności zawodowej kwalifikacjami i koniecznym było przyjęcie, iż na dzień zaskarżonej decyzji był nadal (po dniu 30 czerwca 2011 r.) osobą częściowo niezdolną do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

Sąd Okręgowy z oparciem o opinię biegłej z zakresu medycyny pracy uznał zatem, że częściowa niezdolność ma charakter trwały, gdyż epilepsja jest schorzeniem nieodwracalnym i nie ma możliwości ani w leczeniu ani w rehabilitacji przywrócenia sprawności stanu zdrowia w stopniu pozwalającym na kontynuowanie dotychczas wykonywanej pracy w zawodach wskazanych przez biegłą.

Sąd I Instancji miał również na uwadze, iż orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy nie wymaga stwierdzenia, że osoba ubezpieczona nie może pracować w jakimkolwiek zawodzie, a jedynie przesądzenia, że nie może ze względu na stan zdrowia, pracować w zawodzie (na stanowisku pracy) zgodnym z jej kwalifikacjami. Ratio legis wyodrębnienia tej przesłanki stanowi wyeliminowanie sytuacji, w których ubezpieczeni o wyższych kwalifikacjach po utracie zdolności do ich zarobkowego wykorzystania zmuszeni byłiby podjąć pracę niżej kwalifikowaną, do której zachowali zdolność, wobec braku środków do życia. W wyroku z dnia 15 września 2006 r. (sygn. I UK 103/2006, Lex Polonica nr 1160068) Sąd Najwyższy wskazał, że ubezpieczony może być uznany za częściowo niezdolnego do pracy, gdy zachował zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (np. wymagającej niższych albo niewymagającej żadnych kwalifikacji), lecz jednocześnie utracił w znacznym stopniu zdolność do wykonywania pracy, do której posiada kwalifikacje. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd zauważył przy tym, że wyjaśnienie treści pojęcia „pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji” wymaga uwzględnienia zarówno kwalifikacji formalnych (czyli zakresu i rodzaju przygotowania zawodowego udokumentowanego świadectwami, dyplomami, zaświadczeniami), jak i kwalifikacji rzeczywistych (czyli wiedzy i umiejętności faktycznych, wynikających ze zdobytego doświadczenia zawodowego). Przy ocenie niezdolności do pracy dla celów rentowych bardziej istotne są kwalifikacje rzeczywiste, gdyż ocena ta sprowadza się do stwierdzenia, w jakim stopniu wiedza i umiejętności, którymi dysponuje ubezpieczony, mogą być wykorzystane przez niego w pracy pomimo zaistniałych ograniczeń sprawności organizmu. Tym samym dla ustalenia „poziomu posiadanych kwalifikacji” w rozumieniu art. 12 ust. 3 ustawy rentowej nie wystarcza stwierdzenie, że

pracownik wykonywał przez pewien okres daną pracę, lecz należy wykazać, że uzyskał w ten sposób rzeczywiste umiejętności, mające wpływ na jego karierę zawodową, np. decydujące o uzyskiwaniu wyższych zarobków niż pracownicy mający takie same kwalifikacje formalne, przesądzające o awansach lub możliwości znajdowania nowego miejsca pracy. Ubezpieczony w czasie swojej aktywności zawodowej zajmował się pracami w charakterze: stolarza, masarza-rzeźnika i konwojenta-ładowacza. W świetle powyższych ustaleń Sąd I Instancji uznał, że R. O. przez cały okres swojej aktywności zawodowej zajmując ww. stanowiska pracy, oprócz pracy stolarza - do której wykonywania nabył uprawnienia, wykonywał pracując na stanowiskach masarza i konwojenta - mimo braku stosowych uprawnień - de facto pracę robotnika kwalifikowanego. Można więc było przyjąć, że ma kwalifikacje formalne i faktyczne (rzeczywiste) do wykonywania prac właśnie tego rodzaju.

Sąd Okręgowy tak argumentując uznał zaskarżoną decyzję organu rentowego

za błędną i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił ją w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od 01.07.2011r. na stałe.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zaskarżył w całości organ rentowy, zarzucając mu

1.obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 57 w związku z art. 12, art. 13 ustawy emerytalnej poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawca spełnia kryteria wymagane przepisami prawa by móc zostać uznanym za niezdolnego do pracy, co warunkowało przyznanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 01.07.2011 r. na stałe,

2. obrazę przepisów prawa procesowego, które w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy, tj.:

- art. 233 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c., poprzez uznanie, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy w oparciu o sporządzone w toku postępowania sprzeczne wewnętrznie oraz sprzeczne z opinią łączną lekarzy z zakresu ortopedii

i traumatologii, neurologii, psychiatrii oraz chorób wewnętrznych i kardiologii

- opinie biegłej sądowej z zakresu medycyny pracy, która orzekła o niezdolności do pracy jedynie w oparciu o fakt wystąpienia padaczki, które jednak nie powoduje następstw upośledzających funkcję i sprawność organizmu skarżącego; pominięcie łącznej opinii biegłych sądowych, którzy stwierdzili, iż ubezpieczony może kontynuować pracę przy sortowaniu butelek, układaniu, przenoszeniu przedmiotów.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że nie znaleziono okoliczności uzasadniających uznanie wnioskodawcy za częściowo niezdolnego do pracy, bowiem istniejące schorzenie, tj. padaczka pourazowa w jej aktualnym stanie, nie powoduje długotrwałej niezdolności do pracy. W ocenie pozwanego dokonano ustalenia niezdolności do pracy jedynie w oparciu o sam fakt istnienia schorzenia, bez podjęcia próby oceny funkcjonalnej stanu zdrowia ubezpieczonego. U podstaw orzeczenia niezdolności do pracy nie może być sam fakt wystąpienia schorzenia. Nie można też mówić, iż u ubezpieczonego nastąpiła utrata w znacznym stopniu zdolności do wykonywania pracy, do której posiada on kwalifikacje, skoro obecnie pracuje jako sortowacz butelek w Hurtowni (...) i w opinii łącznej biegłych wyraźnie wskazano, że taką pracę może nadal wykonywać, a biegła z zakresu medycyny pracy nie wyraziła zdania odrębnego. Skarżący zwrócił również uwagę, że biegła z zakresu medycyny pracy w opinii z dnia 08.08.2013 r. stwierdziła niezdolność do pracy ze względu na „rozpoznane schorzenie -padaczka pourazowa”, lecz opinia ta poza lakonicznym wnioskiem nie zawiera żadnego uzasadnienia medycznego, ani co do orzeczenia niezdolności do pracy, ani co do stałego okresu trwania. Jest ona również sprzeczna wewnętrznie, bowiem jak wynika z dalszej jej treści, wskazuje na skuteczność leczenia padaczki co skutkuje redukcją napadów padaczkowych, i co stanowi o poprawie stanu zdrowia. Jest ona sprzeczna

z wcześniejszą opinią z dnia 18.10.2012 r., wydaną łącznie z innymi biegłymi sądowymi lekarzami specjalności: ortopedii i traumatologii, neurologii, psychiatrii oraz chorób wewnętrznych i kardiologii, którzy uznali, iż skarżący nie

jest niezdolny do pracy. Biegli ci odnieśli się do stwierdzonej u ubezpieczonego padaczki wskazując, iż stan zdrowia w/w w wyniku leczenia w Poradni (...) i Poradni (...) uległ poprawie. Nie był hospitalizowany z przyczyn neurologicznych w ciągu ostatnich kilku lat, napady padaczki pourazowej występują rzadko (dwa razy w miesiącu), nie stwierdzono w badaniu TK mózgowia obszarów niedokrwienia, krwawienia, wzmożenia ciśnienia śródczaszkowego, w badaniu neurologicznym

nie stwierdzono objawów ubytkowych CUN. Również badanie psychologa

nie potwierdziło występowania psychologicznych wskaźników organicznego uszkodzenia CUN. Wobec powyższego, niezrozumiałym jest w ocenie apelującego zmiana stanowiska biegłej z zakresu medycyny pracy, która nastąpiła w opinii z dnia 31.05.2013 r. oraz 08.08.2013 r., tym bardziej, iż w badaniu przedmiotowym uczestniczył psycholog, neurolog oraz psychiatra, którzy jednogłośnie stwierdzili,

iż nie ma podstaw do uznania, iż ubezpieczony jest niezdolny do pracy. Nadto, w wyroku brak jest odniesienia się do ostatnio wykonywanej przez ubezpieczonego pracy zawodowej, tj. sortowania butelek w Hurtowni (...).

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku

i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a nadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się zasadna jedynie w zakresie przyjęcia przez Sąd pierwszej instancji wadliwej oceny o trwałej niezdolności ubezpieczonego do pracy, zgodnie z posiadanymi przezeń kwalifikacjami zawodowymi; apelacja natomiast w pozostałym zakresie, zmierzająca do podważenia trafności rozstrzygnięcia co do zasady w zakresie niezdolności do pracy podlegała oddaleniu, jako niezasadna.

Na wstępie niniejszych rozważań prawnych należy podnieść,

iż w obowiązującym od szeregu lat modelu apelacji celem postępowania apelacyjnego jest wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym

i prawnym. Sąd odwoławczy jest bowiem instancją merytoryczną i orzeka

na podstawie całego materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 r., sygn. I CSK 497/13, Lex nr 1521311, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002r., sygn. IV CKN 1574/00, Lex nr 78327), a zatem zobowiązany jest również poczynić własne, samodzielne ustalenia faktyczne, które mogą być nawet odmienne od tych, które uprzednio przyjęto przez Sąd orzekający w pierwszej instancji. Jeżeli jednak Sąd drugiej instancji przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie niż Sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę czy zmiana ta była usprawiedliwiona.

Sąd drugiej instancji musi samodzielnie dokonać również jurydycznej oceny żądania i skonfrontować ją z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami; rozpoznaje sprawę w taki sposób, w jaki mógł i powinien uczynić to Sąd pierwszej instancji, tyle że uwzględnia – w razie uzupełnienia materiału dowodowego - szerszy materiał zebrany w postępowaniach przed sądami obu instancji

(art. 382 k.p.c.). Stosownie więc do wyników tych ustaleń, powinien też zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, tak, aby usunąć ewentualne błędy prawne Sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2010 r., sygn. II UK 194/09, Lex nr 590239).

Przenosząc powyższe rozważania na płaszczyznę niniejszej sprawy, należy wskazać, że analiza zgromadzonego materiału dowodowego, w tym zarzutów apelacyjnych, doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że zachodzi potrzeba dodatkowego wyjaśnienia wpływu stwierdzonego przez biegłą sądową z zakresu medycyny pracy naruszenia sprawności organizmu ubezpieczonego na jego dalszą zdolność do wykonywania pracy zarobkowej, zgodnej

posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Jak bowiem wynika z treści opinii uzupełniającej biegłej z zakresu medycyny pracy z dnia 08.08.2013r. (k.94) ubezpieczony jest trwale niezdolny m.in. do pracy jako stolarz, masarz – rzeźnik, a zarazem ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy w zawodzie stolarza i masarza – rzeźnika z uwagi na redukcję napadów padaczkowych, świadczących o poprawie stanu zdrowia. Takie wnioski wraz z uzasadnieniem pozostają w oczywistej wewnętrznej sprzeczności, a zatem przy przeciwnej opinii łącznej, tym bardziej należało w sprawie przeprowadzić jeszcze postępowanie dowodowe. Należy przy tym podkreślić, wbrew temu, co zostało z kolei przyjęte w opinii zespołu biegłych sądowych z dnia 18.10.2012r. (k.52-55) i powielone w uzasadnieniu argumentacji zarzutów apelacyjnych, nie można było dokonywać oceny stanu zdrowia w pryzmacie kwalifikacji na stanowisku sortowacza butelek, i to pomimo tego, że taką pracę miał wykonywać w hurtowni spożywczo – alkoholowej. Nie ma bowiem podstaw do czynienia ustaleń czy ubezpieczony jest zdolny do pracy na takim, czy podobnym, stanowisku i uwaga ta dotyczy również pracy na stanowisku konwojenta – ładowacza, wykonywanej w okresie od 12.02.2009r. do 31.07.2011r. w warunkach pracy chronionej (k.532 a.r. i k. 102), czy pracy magazyniera, również realizowanej w warunkach pracy chronionej (k.102). Należy bowiem odróżnić rzeczywiste kwalifikacje zawodowe ubezpieczonego od kwestii wykonywania pracy wymagającej niższych niż posiadane kwalifikacje, w szczególności w okresie po przyznaniu z dniem 23.03.2000 r. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (k.73 a.r.). Ubezpieczony, co wynika z akt rentowych, posiada wykształcenie zawodowe, po przyuczeniu (w zawodzie stolarz) oraz rzeczywiste kwalifikacje tak w zawodzie wyuczonym i wykonywanym, jak wykonywanych profesjach ubojowca, masarza, rzeźnika, wymagających z kolei specyficznych umiejętności oraz właściwości psychofizycznych. Ubezpieczony nie zdobywał już dodatkowych kwalifikacji (akta rentowe i zeznania ubezpieczonego, k.102). Oceny stanu jego zdrowia należało dokonać według stanu po dniu 30.06.2011r. (jako kontynuacja przyznanego do tej daty świadczenia rentowego), lecz nie później niż na dzień wydania zaskarżonej decyzji, tj. na dzień 06.10.2011 roku (k.531 a.r.). Należy wskazać, że zgodnie z brzmieniem art. 107 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie. Przy ocenie częściowej niezdolności chodzi przede wszystkim o ustalenie możliwości dalszego wykonywania dotychczasowej pracy (przy uwzględnieniu jej rodzaju i charakteru), a następnie ewentualnie o możliwości wykonywania innej pracy przy uwzględnieniu posiadanych kwalifikacji zawodowych.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382 k.p.c. postanowił uzupełnić materiał dowodowy i w tym celu dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty z zakresu medycyny pracy R. D. na okoliczność:

1. czy stan zdrowia ubezpieczonego czyni go całkowicie lub częściowo niezdolnym do pracy nadal po 30 czerwca 2011 roku, a jeżeli tak, to czy jest to niezdolność trwała, trwająca krócej niż 5 lat, czy też dłużej, przy uwzględnieniu że ubezpieczony posiada kwalifikacje stolarza, ubojowca i masarza – rzeźnika, a na pozostałych stanowiskach pracy (pracownik magazynu, sortowacz butelek, konwojent- ładowacz) pracował w warunkach pracy chronionej,
2. jeżeli biegła sądowa ustali, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy, to czy możliwe i celowe jest przekwalifikowanie zawodowe ubezpieczonego, a jeśli tak, do jakich prac (na jakie stanowisko bądź w jakim zawodzie).

Biegła sądowa z zakresu medycyny pracy dr n.med. R. D., po przebadaniu ubezpieczonego, zebraniu od niego wywiadu i analizie akt sprawy, w tym akt medycznych, podała w opinii z dnia 12.11.2014r., że badaniu przedmiotowym ubezpieczonego nie odnotowała istotnych odchyśleń od stanu prawidłowego, mimo stwierdzonego nadmiernego stanu odżywienia, blizny na czole po stronie lewej, blizny po samoookaleczeniach w okolicy nadgarstka prawego, żyłaków podudzi bez zmian troficznych, nieznacznego obrzęku podudzi, licznych braków uzębienia, z brzuchem wysklepionym powyżej poziomu klatki piersiowej, ograniczeniem ruchomości kręgosłupa lędźwiowo- krzyżowego. Na podstawie wywiadu, badania przedmiotowego oraz przedstawionej dokumentacji medycznej biegła sądowa rozpoznała u ubezpieczonego następujące zmiany, schorzenia

i uzależnienia:

1. przebyty uraz czaszkowo- mózgowy w 1999r.,
2. padaczka pourazowa z rzadkimi napadami,
3. zespół psychoorganiczny neurasteniczno- charakteropatyczny pourazowy,
4. otyłość olbrzymia,
5. nadciśnienie tętnicze,
6. mieszane zaburzenia osobowości, uzależnienie od benzodiazepin i narkotycznych leków p- bólowych (tramadol),
7. zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego,
8. nikotynizm.

Biegła sądowa wskazała, że występujący w postępowaniu pierwszoinstancyjnym biegli sądowi w opinii z 2012r. stwierdzili poprawę stanu zdrowia w związku z czym stwierdzili zdolność ubezpieczonego do prostej pracy fizycznej, gdzie nie jest wymagana pełna sprawność psychoruchowa np. sortowanie butelek, układanie, przenoszenie przedmiotów, to jednak chodziło tu o pracę wykonywaną w ramach zakładu pracy chronionej, a co więcej biegli nie wypowiedzieli się na temat zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych. Biegła sądowa z zakresu medycyny pracy dr n.med. R. D. odniosła się również do opinii biegłej z zakresu medycyny pracy na k. 82 i 94 akt, gdzie stwierdzono, że badany może wykonywać proste prace fizyczne w charakterze robotnika niewykwalifikowanego

na ogólnym rynku pracy, ale jest niezdolny do pracy w zawodach wykonywanych stolarz, masarz- rzeźnik, a w opinii k 94 akt – że jest na stałe niezdolny do pracy jako konwojent- ładowacz, stolarz , masarz- rzeźnik , natomiast nie jest niezdolny do pracy w charakterze robotnika niewykwalifikowanego. Biegła sądowa z zakresu medycyny pracy dr n.med. R. D. podzieliła stanowisko biegłej A. J. co do tego, że ubezpieczony jest trwale niezdolny do pracy zgodnie z poziomem kwalifikacji zawodowych, ale nie z powodu padaczki pourazowej, a z ogólnego stanu zdrowia zwłaszcza z powodu: przebytego urazu czaszkowo- mózgowego w 1999r., padaczki pourazowej z rzadkimi napadami, zespołu psychoorganicznego neurasteniczno- charakteropatycznego pourazowego, oraz mieszanych zaburzeń osobowości z uzależnieniem od benzodiazepin i narkotycznych leków przeciwbólowych (tramadol).

W ocenie biegłej ubezpieczony jest częściowo niezdolny do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej (rzeźnik) oraz do pracy przy maszynach w ruchu (stolarz), po 30.06.2011r. okresowo do 30.06.2015r. Podjęcie pracy w ramach ZPCH nie świadczy o zdolności do pracy na ogólnym rynku pracy, zwłaszcza, że niezdolność do pracy trwa dłużej niż 5 lat. Z uwagi na młody wiek i poprawę stanu neurologicznego biegła wskazała, że celowe byłoby podjęcie próby przekwalifikowania zawodowego, np. do zawodu tapicera lub innych lekkich prac fizycznych bez występowania ww. narażeń zawodowych i przekwalifikowanie zawodowe, o ile będzie możliwe, powinno zostać przeprowadzone przez organ rentowy i PUP, po badaniu psychologicznym i przy pomocy doradcy zawodowego.

Sąd Apelacyjny, po analizie wyżej wskazanej opinii biegłej sądowej z zakresu medycyny pracy dr n.med. R. D., w konfrontacji z wcześniej wydanymi opiniami biegłych sądowych oraz dokumentacją medyczną, doszedł do wniosku, że ubezpieczony jest nadal częściowo niezdolny do pracy, zgodnie z posiadanymi rzeczywistymi kwalifikacji, a zatem w zawodzie stolarza, masarza, rzeźnika (ubojowca), okresowo do dnia 30.06.2015r. z uogólnionego stanu zdrowia, z powodu rozpoznanych zmian z etiologią urazową. Zdaniem Sądu Odwoławczego opinia biegłej spełnia wszystkie wymagania stawiane przez Sąd opiniom biegłych i uwzględniają wymogi prawne stawiane przez ustawodawcę przy orzekaniu

o niezdolności do pracy. Opinia jest jasna, spójna, a zawarte w niej wnioski o utrzymującej się częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy zgodnie

z posiadanymi kwalifikacjami, są logiczne i przekonywująco uzasadnione. Opinia sądowa, wydana przez biegłą R. D. doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że u ubezpieczonego nie doszło do takiej poprawy stanu zdrowia, która prowadziłaby do odzyskania przez niego zdolności do pracy, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, mimo redukcji napadów epileptycznych.

Biegła sądowa R. D. co prawda podała również w swojej opinii, że ubezpieczony jest trwale niezdolny do pracy (k.161), lecz było to wynikiem jedynie zasugerowała się treścią ocenianą przez nią, a uprzednio wydanej, opinii biegłej sądowej dr A. J., na co wskazuje dalsza część wywodów biegłej, w tym

o okresowej jedynie niezdolności do pracy, do dnia 30.06.2015r. i celowości przekwalifikowania zawodowego ubezpieczonego, m.in. z uwagi na młody wiek. Brak jest przy tym podstaw w opisie badania przedmiotowego oraz w zdiagnozowanym przez biegłą rozpoznaniu, aby przyjmować iż doszło

u ubezpieczonego do takiego pogorszenia stanu zdrowia, który prowadziłby do stanu trwałej niezdolności do pracy, zwłaszcza, że epilepsja jest leczona farmakologicznie

z dobrym skutkiem, skoro występują rzadkie napady. Należy przy tym zauważyć, że choć ocena niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania zatrudnienia wymaga z reguły wiadomości specjalnych, to jednak ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać także i inne elementy - ma charakter prawny, stanowiąc subsumcję stanu faktycznego do norm prawnych, wobec czego może jej dokonać wyłącznie sąd, a nie biegły (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2014 r., sygn. I UK 159/14, Lex nr 1598678). Ustosunkowując się do zarzutu apelacji, należy wskazać, że istotnie nie wystarczy udowodnienie, iż występują u ubezpieczonego określone schorzenia, lecz należy je powiązać z rzeczywistymi kwalifikacjami i ustalić, czy doszło do znacznej utraty zdolności do pracy, zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej). Należy mieć przy tym na uwadze, że na pojęcie niezdolności

do pracy składają się pozostające w koniunkcji dwa elementy, tj. element biologiczny oraz element ekonomiczny rozumiany, jako obiektywna utrata zdolności do zarobkowania (zgodnie z posiadanymi rzeczywistymi kwalifikacjami – w przypadku znacznej, a nie całkowitej, utraty zdolności do pracy; art. 12 ustawy emerytalnej) Oceny zdolności do pracy, oznaczającej potencjalną możliwość wykonywania zatrudnienia, dokonuje się przy uwzględnieniu stopnia naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia

i rehabilitacji oraz celowości przekwalifikowania zawodowego z uwagi na rodzaj

i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek

i predyspozycje psychofizyczne. Niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej jest warunkiem koniecznym ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie jest warunkiem wystarczającym, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r., sygn. II UK 108/11, Lex nr 1130390). Ubezpieczony nadal jednak nie jest w stanie wykonywać pracy zgodnie z posiadanym przezeń poziomem kwalifikacji zawodowych z uwagi na istniejące zmiany psychofizyczne, ale jego młody wiek (ur. (...)), poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne mogą dawać podstawy dla rokowania, że mimo upośledzenia organizmu możliwe będzie podjęcie przez niego innej pracy po przekwalifikowaniu zawodowym.

Konkludując, Sąd Apelacyjny uwzględniając wyniki dotychczasowego postępowania dowodowego, w szczególności opinii wydanej w toku postępowania odwoławczego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko